

een inleiding tot de filosofie van Emmanuel Levinas.

Door dr. Geert Cornelis

Godsdiensten kunnen totalitair zijn. Het verleden toont ons dit. In sommige delen van de wereld zien we dit nu nog. Ook al ontken je dat godsdienst in wezen staat voor totalitarisme, de mogelijkheid dat hij erdoor wordt vergezeld kun je niet tegenspreken. De vraag is dan of deze mogelijkheid ligt in de godsdienst zelf, dan eerder in de maatschappelijke, economische, culturele en/of politieke context. In deze lezing benadert Geert Cornelis deze vraag niet frontaal, maar via een omweg. Vanuit de filosofie van Emmanuel Levinas (1906 – 1995) zoekt hij naar een dieperliggende basis van het verband tussen godsdienst en totaliteit. Deze basis ligt in de ontologie (zijnsleer). Vooral de zijnswijze van armoede leidt – door tussenkomst van religiositeit – tot de act van totaliseren.

Binnen het denken van Levinas onderkent Cornelis drie vormen van totaliteit: de panoramische, de primair instrumentalistische en de gepauperiseerde totaliteit. Kern van de laatstgenoemde vorm van totaliteit is armoede.

Armoede totaliseert. Vanuit de armoede – in de smeekbede – doet volgens Levinas de gerichtheid op het Andere, de andersheid teniet. Het Andere wordt herleid tot opvulling van een manco van het Zelf. De drang – ingebed in het gebed – tot bevrediging van fundamentele behoeften etaleert een totalitair geweld – met een lege maag bidden is vloeken: het Andere vervloeken tot brood en wijn voor het Zelf.

Cornelis maakt van de levinasiaanse filosofie een “constructie” – een “montage” waarvan de syntaxis de semantiek dreigt te overstemmen. Verschillende vormen van zijn als totaliteit vormen de bintbalken; diverse vormen van individualiteit de deussels. Het geheel heeft een stevig skeletachtig uitzicht, maar kraakt, scheurt en barst door uitwegen uit meerdere totaliteiten.

Wat? Lezing

Wanneer? 2022-2023

Voor wie? Geïnteresseerden. Voorkennis filosofie is nuttig, maar geen vereiste.

Waar? Goudenregenlaan 2 – 2610 Wilrijk